

§ 32.

Válcování silnic.

Pro válcování silnic užívá se válců různé váhy a řídí se váha jejich dle tvrdosti šterku, čili jinými slovy dle tlaku, kterého jest třeba, aby se krycí šterkový materiál stlačil na pevnou, celistvou hmotu.

Tlak válce na 1 *cm* šířky obnáší:

a) u parního válce max. 14.000 *kg* těžkého 50—100 *kg*

b) u koňského válce max. 8.000 *kg* těžkého 40—70 *kg*.

Není nikterak prospěšným, aby válec hned z počátku pracoval plnou svou tíhou, poněvadž se v takovém případě stává, že místo, aby se pod válcem šterk vázal, nastává pohyb šterku směrem ku předu a to tím větší, čím mohutnější jest vrstva šterková a čím větší jest tlak válce. Z té příčiny nemá býti počáteční tlak válce nikdy příliš velký a nemají býti vrstvy šterkové, jež se válcují, nikdy vyšší než 12—15 *cm*.

S tohoto stanoviska jeví se účelnějším používání válců s váhou proměnlivou, což zvlášť snadným jest u koňských válců, které se dají plniti vodou nebo pískem až do váhy 100 metrických centů. U parních válců děje se zvýšení váhy vsunováním závaží mezi špice kol, čímž dá se zvýšiti původní váha válce o dalších 60 metrických centů.

Těžších válců koňských možno s výhodou použití jen tam, kde jest silnice přiměřeně rovná (bez zatáček a značných kopců) a kde jest dostatek silných tahounů; kdežto parní válce dovedou směr jízdy každé chvíle měniti a překonati snadno stoupání obnášející i 12⁰/₀.

Z toho jest tudíž zřejmo, že tam, kde není dosti silných tahounů a kde naopak jest překonávati značnější stoupání (kopce), lze jedině od parního válce očekávati dobrý úspěch válcování, zejména, užije-li se přiměřeně tvrdého krycího materiálu šterkového.

Pro naše poměry vystačují parní válce s váhou 130—140 metrických centů.

Rychlost, s kterou se válec po vozovce při práci pohybuje, má neobyčejný vliv na úspěch válcování; na začátku má býti pokud možno malá, nikdy přes 0.50 *m* za sekundu, později může se zvýšiti dle postupu tuhnutí vrstvy až do max. 0.80 *m* za sekundu.

Vadou u koňských válců jest ta okolnost, že tahouni snaží se rychlost zvětšovati tím více, čím tíže táhnou — což bývá zejména zpočátku válcování — tak že dosahuje se hned zpočátku rychlosti 0.80—1.00 *m*, což má za následek, že tlak na jednotlivé kameny trvá kratší dobu a tím se vzájemné spojení šterkových kamenů velmi znesnadňuje. Kromě toho vydupávají tahouni jamky při zabrání do válce.